

HEEMKUNDE-KRING
'AMALIA VAN SOLMS'

Baarle-Hertog-Nassau

Heemkunde-kring 'Amalia van Solms' stelt zich ten doel zich actief bezig te houden met het erfgoed van onze gemeenten met de bedoeling:

- onze kennis ervan te vergroten
- het waardevolle uit vroegere tijden te behouden en te beschermen
- de verzamelde gegevens vast te leggen voor het nageslacht.

De kring verzamelt hiertoe informatie over velerlei onderwerpen uit de historie van Baarle, Castelré, Ulicoten en Zondereigen in de ruimste zin des woords.

Heemkunde-kring 'Amalia van Solms'
'HEEMHUIS'
Kerkstraat 4
2387 Baarle-Hertog

Bank: 10.38.94.969 Rabobank Baarle-Nassau
789-5615466-57 BAC Baarle-Hertog

Overname van artikelen of gedeelten ervan uit deze publikatie is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de auteur.

Nieuwsbrief

Heemkunde-Kring "Amalia van Solms"

Baarle Hertog-Nassau

verschijnt 4x per jaar

Redactie: Jos Jansen, Herman Janssen, Fons Raeijmaekers, Josée Slegers, Antoon van Tuijl en Ed Ragas (coördinator)

Redactieadres: Het Heemhuis, Kerkstraat 4, 2387 Baarle-Hertog

8e jaargang no.4

december 1993

Inhoud

Voorwoord	A. Jacobs	130
Van de redactietafel		131
De Slag om Zondereigen	Piet van der Flaas	132
Uit het gemeentearchief van Baarle-Hertog(2)	C. Verschueren	137
Karpervangen anno 1666	C. Verschueren	140
Notitie van memorie	C. Verschueren	140
Wintertijd 1666	C. Verschueren	141
Een stukje dagboek (slot)	Br. G. van der Linden	142
30 jaar geleden (10)	A. Raeijmaekers	146
Arme Amalia (11)	A. van Tuijl	150
Er wordt gewerkt...		153
Wie weet raad?	A. van Tuijl	154
Extra lange Natuurwandeling	André Moors	156
Mededelingen		158

Voorwoord

Op de eerste zondag van november werd ons derde jaarboek gepresenteerd. De presentatie werd verzorgd door de redactieraad, die ook tekende voor het derde jaarboek. Het is een prachtig jaarboek geworden met het levensverhaal over onze gobelinwever Desiré Geeraerts. Verder de kroniek over Baarle en een dubbelportret van oud- en nieuw Baarle. De redactieraad heeft er werkelijk een prachtige uitgave van gemaakt dat zeker in geen enkele Baarlese boekenkast mag ontbreken. Bij de presentatie was de familie Couwenberg blij verrast met het levensverhaal over 'hun' Desiré Geeraerts in ons jaarboek. Dit had eigenlijk veel eerder moeten gebeuren waardoor mogelijk de Japanse Kamer in zijn volle glorie voor de Baarlese gemeenschap behouden was gebleven. De familie Couwenberg was blij dat ze nu toch nog een familieportret kon maken in de huidige Japanse Kamer.

Verder konden we ons driehonderdste lid verwelkomen. Dit was Fons Keustermans uit Baarle-Nassau. Wij zijn ervan overtuigd dat Fons zijn draai bij onze vereniging wel zal vinden. Onze vereniging blijft inderdaad maar groeien en dat geeft aan dat er op vele punten nog taken liggen die onze aandacht vragen. Leden die interesse hebben om actief mee te werken en te denken, kunnen zich bij het bestuur melden. Wij zullen dan samen kijken bij welke bestaande- of nieuwe werkgroep men zich kan aansluiten. Op ons programma voor dit jaar staan nog de kerstlezingen van Fekke van Dijk. Deze bevelen wij van harte bij u aan. Hierna nog de nieuwjaarsreceptie en dan hebben wij dit jaar weer afgesloten. Het nieuwe jaar wacht al weer met tal van activiteiten.

Het komende voorjaar zullen we letterlijk de handen uit de mouwen moeten steken. Met de gemeente Baarle-Hertog zijn we overeengekomen dat beide nevengebouwen voor ons beschikbaar komen. De renovatie nemen wij, zoals afgesproken met de gemeente Baarle-Hertog, zelf ter hand. Zodra het plan de campagne hiervoor klaar is, zullen wij u informeren. Wij rekenen dan op handige handen. Na de renovatie zullen we dan beschikken over meer opslag- en werkruimte. En dat was hard nodig. Hierna wacht de zolder nog een flinke opknabbeurt, maar dan moet de klassering van het Heemhuis een feit zijn. Er ontbreekt tot op heden echter nog één belangrijke handtekening onder dit document. Zoals gewoonlijk houden wij onze algemene ledenvergadering in februari. Wij hopen dan veel leden te ontmoeten om samen het wel en wee van onze bloeiende vereniging te bespreken.

Met vriendelijke heemgroeten,
Ad Jacobs, uw voorzitter

Van de redactietafel

Voortaan zult u onder deze kop een inleiding aantreffen over de Nieuwsbrief en over andere zaken die de redactie bezighoudt. Deze keer melden we met trots dat we op ons artikel over de redactieraad een eerste reactie hebben binnengekregen. We kregen namelijk van ons lid Piet van der Flaas zijn eerste bijdrage aan de Nieuwsbrief binnen. Het is het aangrijpende verhaal van de bevrijding van Zondereigen op 1 oktober 1944. We vonden het bijzonder fijn van Piet dat hij zo snel reageerde met een bijdrage, dat we besloten hebben het direct in dit nummer te publiceren, hoewel we volgend jaar het feit herdenken dat we 50 jaar bevrijd zijn. Wij hopen dat meerdere leden hieruit enige inspiratie en moed opdoen en ook de pen ter hand zullen nemen. Het begin is in ieder geval door Piet van der Flaas gemaakt.

Ook onze snuffelaar Cees Verschueren heeft weer een aantal leuke feiten uit het archief van Baarle-Hertog opgedoken, zoals de reis die secretaris H. van Gilse maakte naar het Stifft te Thorn. Moet u maar eens lezen, dan weet u meteen dat reizen vroeger iets anders betekende dan tegenwoordig.

Verder is de redactie nu volop aan het werk met het jaarboek 1994 dat geheel in het teken van 550 jaar Ulicoten zal staan. Als er nog leden zijn die bijzondere foto's, tekeningen of anekdotes hebben van Ulicoten, dan houden wij ons warm aanbevolen. Vanaf 1 januari 1994 t/m 15 februari 1994 kunt u intekenen op dit jaarboek. Nieuw is dat we achter in het boek een lijst opnemen van de intekenaren. U zult er alles over lezen in onze rubriek in Ons Weekblad. Onze volgende Nieuwsbrief verschijnt vóór de Algemene Ledenvergadering die in de derde week van februari zal worden gehouden.

Wij hopen dat u veel leesplezier zult hebben aan deze Nieuwsbrief en zeggen graag tot de volgende keer,

De redactie

De Slag om Zondereigen

Piet van der Flaas

Het was in het najaar 1944. Het was een uitzonderlijk droge zomer geweest en nu waren ze in het mooie dorpje, omsloten door de Noordermark die de grens vormt met Merksplas, en in het noorden met de Schouwloop die overgaat in het Merkske, de landsgrens tussen België en Nederland, druk aan het aardappel rooien en ajuin uitdoen. Bij iedere boerderij had men in die tijd nog een boomgaard. Men verzamelde het fruit en alles borg men op in de kelder. Iedere boer en burger had in die tijd wel een stevige kelder, voorzien van een raam met tralies ervoor.

Zondereigen bestaat uit zeer vruchtbare grond, akkers en weilanden; een welvarend dorpje. Het lag wat afgelegen en het was weinig bezocht geweest door de Duitsers. De bevolking hoorde in de verte het gerommel van zware kanonnen. Dat was in Geel waar de Engelsen een bruggehoofd hadden geslagen en 's avonds als men in die richting keek, zag men het opflitsend licht van het gele mondingsvuur.

De parochieherder pastoor Maes had hen op het hart gedrukt te bidden voor alle slachtoffers die deze oorlog met zich bracht. En 's avonds bij het rozenhoedje baden ze opdat ze van deze oorlog gespaard zouden blijven.

Op 24 september staken de Engelsen bij brug 7 ten zuiden van Rijkevorsel het kanaal over, bouwden een brug die zware tanks kon dragen en vestigden een bruggehoofd. In de volgende dagen breidden ze dit uit, namen Rijkevorsel in gesteund door Canadese tanks. Ze draaiden in oostelijke richting en rukten op tot dicht bij Merksplas. Op 28 september kwam de Eerste Poolse Pantserdivisie zich bij hen vervoegen en vormden samen het Eerste Canadese Leger. Op 29 september namen de Engelsen ten koste van tientallen doden de Kolonie in. De Polen veroverde na zware gevechten Merksplas. Dezelfde dag kreeg Genraal Crear bericht van Montgomery dat hij de aanval voort moest zetten richting as Tilburg-Den Bosch. Een snelle blik op de kaart leerde hem dat hij dan de dorpen Zondereigen, Baarle en Alphen moest zien te veroveren.

Ronkende motoren en ratelende rupsbanden reden het smalle klinkerweggetje in Zondereigen op. Sturmgeschütz en zware Panther- en Tigertanks

namen hun goedgecamoufleerde stellingen in achter schuren en stallingen. Vrachtwagens losten grote groepen soldaten in ijltempo. Deze begonnen zich in allerijl in te graven en tegen de morgen zaten ze goed verschanst en zwaarbewapend de vijand af te wachten. Ze hadden hun zware machinegeweren en kanonlopen richting Merksplas staan, hun steelhandgranaten, pantservuisten en paradolkken op de rand van hun schuttersputje liggen. Wat hun betrof, mocht het beginnen. Ze waren er klaar voor.

Wie waren deze Duitsers en waar kwamen ze vandaan? Het was het in de strijd geharde roemruchte Tweede Bataljon van het Zesde Regiment Parachutisten onder bevel van Oberst von der Heydte. Ze waren uit het front bij Reusel gehaald om de aanval der Polen tot staan te brengen. Het waren vechters van de eerste klas. De bewoners van het dorpje die wakker waren geworden van al die drukte, zetten alvast enkele emmers water en het benodigde voedsel in de kelder, voederde nog snel het vee en doken in de kelder.

De Polen die zich op het Lipseinde een honderdtal meter voor de brug hadden ingegraven dachten aan een normale troepenverplaatsing; niet op de komst van deze Elite-eenheid Para's. Na een hazenslaapje een ontbijt met thee en het in ontvangst nemen van de gevechtsorders. Het was vroeg in de morgen zondag 1 oktober 1944. De Poolse aanval kon beginnen. Sergeant Slowik tuurde in de richting van het in de mist liggende dorpje, beklom de Sherman-tank en gaf koporaal Blasiak, de bestuurder, het sein tot vertrek. Opeens kreeg de tank een voltreffer. De bemanning sprong eruit. De bestuurder merkte geschrokken op dat er nog een oorlogscorrespondent genaamd Janta in de tank zat. Deze correspondent was op voorspraak van de bataljonscommandant, die hij goed kende, toegevoegd aan het 24e Ulanow-regiment. Hij zat bekneld. De munitie begon reeds te smeulen, maar hij kon nog net op tijd door de koporaal gered worden. Het lijkt niet zeker dat Janta ooit nog zo dicht bij het front verslag zou doen. Tussen de bedrijven door waren nog enkele Sherman's geraakt door granaatinslagen. Vlakbij stonden nog vier tanks te roken. De aanval stokte.

De Poolse infanteristen zaten plotseling zonder dekking en drukten zich zo plat mogelijk tegen de grond. Het waren mannen van het 1e Pohalaskich. Ze moesten even wachten op andere tanks en de aanval herbegon. In de kleine binnenruimte van deze tanks werkten de kanonniers en zijn laders zich in het zweet en vuurden zo snel ze konden hun granaaten af op de Duitse stellingen, en maakte het leven voor de bewoners van dit rustieke dorpje tot een hel. Tegen elf uur doken ze vlakbij het dorpje op. In drie aanvalsgolven kwamen

ze opzetten. Twee aanvalsgroepen namen Zondereigen in de tang en een groep vocht zich een weg door het plaatsje heen. Telkens wanneer de tanks richting Zondereigen vuurden, sprongen de infanteristen omhoog, renden naar voren om zich dan snel weer te laten vallen. Ze moesten zich door een inferno van vuur en staal, dat de goed ingegraven Duitsers hen tegemoet zond, naar voren werken. Zo gauw deze mannen de eerste huizen bereikten, braken felle huis-aan-huis gevechten uit. Men vocht van man tegen man. Met bajonet en dolk ging men elkaar te lijf, nadat men met stengun en smeichers en handgranaten geen succes had geboekt.

Intussen zat de plaatselijke bevolking, denkend dat hun laatste uur geslagen had, biddend en zich zo klein mogelijk makend tussen de aardappels, de ajuin, de spekkuij, het fruit en de weckflessen in de kelder. Angstig vroegen ze zich af of ze het zouden overleven in deze hel van vuur en staal. De boerderijen wisselde dikwijls van tegenstander. De bewoners hoorden vanuit hun schuilplaats korte Duitse bevelen en dan weer commando's in een voor hen volkomen vreemde taal. Tijdens de korte pauzes hoorden ze het gillen van de varkens die levend verbrandden. Ook hoorden ze een paard dat ergens in destal verborgen was, dat luid hinnekend smartelijk aan zijn einde kwam. Dit alles werd vermengd met het loeien van de Poolse tanks uitgerust met vlammenwerpers, die een nevel van brandende benzine over de boerderijen spoten om zo de felle tegenstand te breken. Duitsers hadden zich met hun zware machinegeweren op de zolders van de huizen genesteld om zo het vuur op de oprukkende Polen te openen.

Al spoedig stonden deze kleine ruimtes vol rook en smook van cordietwalm. Ze gooiden hun handgranaten en vochten om iedere meter grond met een verbetenheid als de duivel in het bekende wijwatervat. De bekende paradolk die ze normaal om hun rechterbeen hadden gesespt, hadden ze afgedaan om hem zo snel mogelijk voor het grijpen te hebben. Hun wat eigengereide commandant had voor hun vertrek naar Zondereigen bevolen stand te houden in Zondereigen en deze plaats tot de laatste man te verdedigen. Enkele Poolse tanks waren inmiddels geraakt en de munitie in de tanks ontplofte. Menig soldaat werd hierdoor gedood of gewond. Intussen werd er ook door de Artillerie vuursteun gegeven. De Polen hadden in Merksplas een batterij Artillerie veroverd en het bleken Poolse kanonnen te zijn compleet met de Poolse adelaar er op. De Polen draaiden de stukken om met de loop in de richting van Zondereigen, duwden er granaten in en vuurden de eerste salvo's af. De eerste schoten waren iets te kort wat enige gewonden in hun eigen gelederen opleverden.

Poolse Rode Kruis-auto's reden af en aan om alle gewonden weg te voeren richting Merksplas, waar de chirurgen hun handen vol hadden aan de operatietafels. Intussen had men generaal Maczek benaderd met het verzoek om luchtsteun, maar hij wees dit af uit angst dat men dan zijn eigen soldaten zou bombarderen. Wel stuurde hij in allerijl versterkingen naar de groep die nu inmiddels in het centrum van Zondereigen vocht. Deze beslissing zou het keerpunt worden in deze verwoede veldslag. In de ochtend om zes uur begonnen, bereikte men tegen de middag de kerk. Men had zes uur bitter moeten strijden om één kilometer vooruit te komen. Nu nog het stuk van de kerk tot de Schouwloop of het Merkske.

Intussen schoten de Duitsers met hun zware mitrailleurs dwars door de ruiten op de Polen, die zich ook niet onbetuigd lieten. Zo ontstonden er vuurgevechten dwars over de weg. Hierbij vlogen opnieuw een aantal huizen en schuren in de brand. Vooral mensen met kleine kinderen wier woning in brand stond, stonden dikwijls voor een moeilijke keuze. Verbranden of eruit. Ze kozen dikwijls pas op het laatste moment. Ze konden niet anders. Ze sloegen op de vlucht en werden door de Polen snel weggebracht, weg van deze heksetel. Ook de Duitsers vochten zeer ridderlijk, anders waren er veel meer burgerdoden gevallen dan broer en zus Leestmans. Over de kleine kilometer Kerk-Meijvis deden de Polen zes uur. Om half zeven 's avonds was Zondereigen in Poolse handen.

Voor die laatste kilometer heeft vele Duitsers het leven gekost. Kon men midden in het dorp nog van woning tot woning vechten, bij de allerlaatste woningen in de buurt van het kerkhof werd het pompen of verzuipen voor de Duitseinfanterie. De Poolse tanks schoten fosforgranaten in deze laatste woningen opdat de vijand er dan wel uit moest, wilde hij niet levend verbranden. Bij hun vlucht werden ze dan ook medogenloos neergeknald. Hoe verder de Polen oprukten, des te heviger werd de tegenstand. Zich laten zien, stond gelijk met de dood. De Duitsers kwamen aardig in het nauw te zitten. De ingeslotenen deden een oproep aan hun artillerie. De kanonnen beantwoordde de oproep met een hels bombardement, dat weer Poolse slachtoffers eiste.

Ook de burgers die in deze laatste huizen verbleven en hun heil in de sloot langs de weg hadden gezocht, beleefden angstige momenten. Ze konden niet voor- of achteruit in deze strijd op leven en dood. Het leek wel of deze mensen een speciale bescherming genoten van de Heilige Rumoldus, de patroonheilige van de kerk van Zondereigen. Een andere verklaring kan ik er niet

voor vinden. De volgende dag brandde deze mooie kerk, door Duits granaatvuur getroffen, af wat een zware slag betekende voor de inwoners. Ook op 2 oktober speelde zich er bij Meijvis een tankslag af. Het kostte de Polen acht tanks plus twee carriers. Aan Duitse kant werden drie rupsvoertuigen vernield, waaronder een enorm kanon dat door de Polen in de lucht werd geblazen.

Elf Poolse soldaten lieten hun leven in de strijd om Zondereigen. Duitse verliezen zijn niet bekend, maar moeten aanzienlijk zijn geweest. Twintig huizen, zeventien stallen, twintig schuren en de kerk gingen in vlammen op. Zondereigen was in ieder geval bevrijd.

Lezing

door Fekke van Dijk

'In het teken van Kerstmis'

Zondag 19 december 14.30 uur in het Heemhuis

Dinsdag 21 december 20.00 uur in het Heemhuis

Toegang GRATIS!

Van harte aanbevolen

Uit het gemeentearchief van Baarle-Hertog (2)

C. Verschueren

Het onderzoek in het oud-archief van de gemeente Baarle-Hertog loopt nog steeds en zal nog wel een jaartje of wat in beslag nemen. Inmiddels vond ik weer een aantal aardige aantekeningen van secretaris H. van Gilse. Verder een paar reisverslagen van hem over reizen die hij moest maken om de belangen van Baarle-Hertog te behartigen te verdedigen te den Haag en te Thorn. Deze keer laten we hier het reisverslag volgen over zijn reis naar het Stift te Thorn. We krijgen dan ook een idee hoe men van Baarle naar Thorn reisde. De reis die enkele dagen duurde, heeft natuurlijk ook het een en ander gekost en daarvan maakte secretaris van Gilse ook aantekeningen, want de gemaakte kosten werden gedeclareerd bij de gemeente.

Verslag

'Specificatie van het gene ontvangen en de verteerd hebben op de reis naar het stift Thorn, ende dat over de lasten van de vijfde penning der tiende, en de is als volgt,

In den eersten op den 14e juni 1667 ontvangen van Adriaan van Reuth de somme van 15 guldens eens, omme de reis daar mede te doen naar 't stift Thorn ten einde van de dorpslasten der thienden alhier, ende dat uit oorzaak de Rentmeester de Bruijn aan onze gemeente van de gemeentelasten over thienden alhier, niet zo veel en wilden betalen als aan die van Baarle-Nassau - dus wordt voor ontvang uit getrokken de voorschreve somme van 15 gulden.

Uitgaaf daartegens:

In den eersten op den 15e juni 1667 van hieren gereisd naar Thorn voorschreven ende alsdoen 's middags verteert te Hoogemierde met het paard de somme van -.18 stuivers,

Item te Luijksgestel verteert met paart tot 11 st.,

Item 's nachts tot Nederpelt moeten vernachten ende aldaar verteert met

paard ter somme van met drinkgeld 1 gld. 13s.,
Item op den 16e ditto tot Bouchout verteert met paard ter somme van -.12st,
Item tot Stamproy verteert -.8st,
Item op den 16 ende 17 ditto tot Thorn verteerd is twee nachten te samen ter
somme van 5 gld. 15 stuivers,
Item aan meid voor drinkgeld gegeven 6 stuivers,
Totaal uitgave deze bladzijde 10 gld en 4 stuivers.

vervolg

Item aan de secretaris van hare Exelentie en de Grafelijke Eerw: Cappitu-
lairen van Thorn gegeven voor zijne gedane moeite zo van adres, appostil-
lers van de memorie als andersins ter somme van 1 gld. 5 stuivers,

Item op den 18 juni 1667 in het wederkeren van Thorn tot Stamproy verteert
tot 11 stuivers,
Item tot Bouchout verteert met peerd tot 19 stuivers,
Item tot Nederpelt verteert met peerd tot 15 stuivers,
Item tot Luijkgestel 11 stuivers,

Item 's nachts tot Bladel moeten logeren ende aldaar verteert met peerd ende
drinkgeld ter somme van 1 gld. 7 stuivers,
Item op den 19e ditto tot Weelde gelogeed ten huize van mijn vrienden ende
aldaar niet verteerd (dus memorie),

Item komt voor vacatie van vijf dagen mits de verre ende moeilijke reis
dagen voor mijn vacaties zonder peerd ter somme van eenen gld en 5
stuivers comt 't samen ter somme van 6 gld. 5 stuivers.

Item staat te noteren dat Peeter Corn: Ansems tot de voorschreve reize zijn
peerd heeft geleend, ende daarvan moet worden geconzenteerd dus alhier

11 gld - 13 st.

+10 gld - 4 st.

21 gld - 17 st.

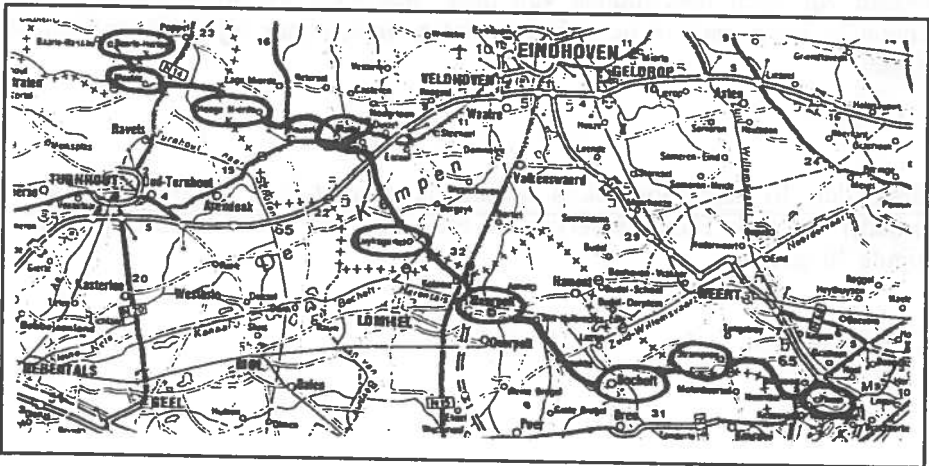
-15 gld

ergo rest van deze specificatie 6 gld - 17 st.

We lezen dus dat H. van Gilse van de stadhouders Adriaan van Reuth 15 gul-
dens krijgt als voorschot op zijn reis naar Thorn. In totaal kost de reis 21 gld
en 17 stuivers, dus declareert secretaris van Gilse nog 6 gld en 17 stuivers.

Ter verduidelijk van de reis hebben we een moderne kaart gekopieerd en daarop aangegeven hoe de reis is verlopen, dat geeft u dan een beetje een indruk van de reis per paard heen en weer van Baarle-Hertog naar Thorn. De reis bedroeg ongeveer 110 kilometer. Bekijken we dit reisverslag dan leren we dat hij voor het eerst overnacht te Nederpelt, hetgeen betekent dat hij op de eerste reisdag een afstand van ca. 65 kilometer heeft afgelegd. Hij komt op de tweede reisdag al in Thorn aan, dat is op deze dag een afstand van ca. 45 kilometer. Op de terugreis overnacht hij te Bladel dat betekent dat hij op de eerste dag van de terugreis een afstand aflegde van 80 kilometer! Onderweg houdt hij vier keer halt om het paard te laten rusten en om zelf ook even bij te komen. Na Bladel gaat hij nog even aan bij vrienden waar hij blijft tot de volgende dag. Logies rekent hij niet aan voor zijn bezoek aan zijn vrienden, maar rekent de dag wel mee voor de vergoeding die hij berekent omdat hij die dag verlet heeft. Normaliter had hij de afstand Bladel-Baarle in een halve dag kunnen afleggen, maar na zo'n vermoeiende reis zal secretaris van Gilse wel even behoefte gehad hebben aan wat extra rust. Opvallend is dat de secretaris zelf geen paard bezat, terwijl hij wel tot een aanzienlijke familie in Baarle behoorde.

De reis werd ondernomen omdat er een geschil met Rentmeester de Bruijn van het stift Thorn was gerezen vanwege het feit dat hij aan Baarle-Hertog minder dorpslasten betaalde van de tienden dan aan die van Baarle-Nassau. Die ongelijkheid moest door de secretaris in Thorn besproken worden. Blijkbaar met succes want hij spreekt van de moeite die de secretaris van het Stift Thorn zich heeft getroost.

Karper vangen anno 1666

Opgeschreven herinnering om karper te vangen van secretaris H. van Gilse Baerle-Hertog. Behalve secretaris blijkt H. van Gilse ook een goed visser te zijn geweest. Tussen de gemeentelijke aantekeningen vond ik namelijk een notitie over het maken van aas om op karper te vissen. Volgens zijn schrijven schijnt dit zo'n goed recept te zijn dat men er een hele visvijver mee leeg vangt. Lees het ultieme vissersgeheim maar eens....

'In den eersten te nemen in eene commme wat honing daar inne gemengd gezeefde blom met oude kaas daar ingeschrapd mitsgaders (keersvet) wat wijn en ook suiker daarinne't samen onder malcanderen gemengd, alles 't welckx is zo goed aes voor de karper dat men daarmede eenen heelen vis fijver soude komen afvangen. (waarschijnlijk keersvet van bijenwas)

Ik zou graag van de vissers onder ons graag eens horen hoe dit recept is bevallen. Vissers probeer het eens.

Notie van memorie

Tussen de vele aantekeningen over het wel en wee van de gemeente Baarle-Hertog, schreef secretaris ook wel eens een persoonlijke herinnering op. De twee volgende notities betreffen het overlijden van zijn ouders.

Secretaris H. van Gilse Baarle-Hertog

Op 9 februari 1677: is mijnen vader Adriaen van Gilse Zaliger, ontrent de clocke vijf uren naermiddag van deze bedroefde wereld gescheiden, oud zijnde 77 jaren ende in huwelijken staat geweest zijnde vijftig jaren min 14 dagen

vervolgens:

Ende den 10 september 1678 smorgens ontrent den dageraad is mijne moeder Cornelia Floris Severijns uit deze bedrukten wereld geschijden oud zijnde 70 jaren.

C. Verschueren

Wintertijd 1666

Net toen we de eerste winterse perikelen achter de rug hadden, vond ik een memorie van secretaris H. van Gilse over de barre winter van 1666-1667 tussen de aantekeningen van de secretaris over de gemeente Baarle-Hertog. Leest u maar eens mee...

'Dit schrijven dient voor memorie H. v. Gilse alsdat op kerstmisse 's nachts anno 1666 heeft beginnen te vriezen, en het vroom de hele maand van janua-rie anno 1667 daar naestvolgende zo dat men met wagens ende peerden ree-den over dijs van Rotterdam tot Breda toe, ende maand februarie anno voor-schreven was het heel fraai weder zo dat het ijs geheelijck was gedoijt, ende begonst te hovenieren, ende op den 16e meert op den middag, wezende half meert anno 1667 voorschreven begonst wederom te vriezen, ende vroom zo sterk tot op den 25e meert wezende 9 dagen dat men wederom te voet liep over het ijs van Dort naer Geertruijdenberg ende eieren bevroren in de nes-ten ende 't vroom zosterk alle nachten in huis, dat men den gehelen winter zo hard in huis niet en was gevoren.'

C. Verschueren

NIEUWJAARSRECEPTIE

'Amalia' brengt toast uit op het Nieuwe Jaar!

Op de eerste zondag van het jaar vindt weer de traditionele nieuwjaars-receptie van onze Heemkundekring plaats.

Om 19.00 uur gaat het Heemhuis open en we hopen dat vele leden van deze gelegenheid gebruik maken om elkaar de beste wensen voor het Nieuwe jaar over te brengen, onder het genot van een drankje en mogelijk weer van die heerlijke wafels van Cel Gulickx.

Het bestuur

Een stukje Dagboek (slot)

Broeder Gabriël van der Linden,
Cuyk

Uit mijn verhaal 'Een stukje dagboek 7' zult u wel begrepen hebben dat ik in die eerste jaren van mijn verblijf in Egypte overladen werd met nieuwe indrukken. De meeste indrukken zijn echter al lang vergeten, maar toch leven heel diepe ervaringen, omdat de pijn zo diep was, nu nog steeds verder ... waarschijnlijk een leven lang ...

In 'Mijn Dagboek' lees ik: 6 november 1938 :

" Was de kleine aardbeving die zich op zondag 6 november 1938 om kwart voor zes 's avonds deed voelen in Cairo, een waarschuwing voor het naderend onheil ? ... Ik voelde de muren van de grote zaal tot in hun voegen trillen en ik zag de lampen plotseling op en neer slingeren".

Op 2 september 1939 schreef ik: "Morgen is het moeke's verjaardag en hoogstwaarschijnlijk de algemene oorlogsverklaring". Hitler was op 1 september Polen binnengevallen en op 3 september liepen de ultimatus van Engeland en Frankrijk af.

Op 3 september 1939 om 11 uur 's morgens was Engeland officieel in oorlog met Duitsland en om 5 uur in de namiddag was ook Frankrijk officieel betrokken bij de oorlog. Ik herinner me nog goed die ochtend van de derde september. Mijn Franse confraters zouden moeten vertrekken als soldaat naar de kazernes in Syrië en de Libanon, die toen nog Franse gebieden waren. Mijn Poolse en Slowaakse medebroeders verkeerden in het ongewisse. Persoonlijk voelde ik mij omgeven door een diepe duisternis waar niet doorheen te kijken was ... Oorlog; en je begon je vragen te stellen vanaf het eerste ogenblik ! ... Hoeveel jaren zou deze oorlog gaan duren, ... maar ook de cruciale vraag: "Wie zal hem winnen"? ... En ik vertrouwde nog vast: Nederland zou wel niet in oorlog komen. Immers in 1914-1918 waren wij er toch ook zo goed langs gekomen.

Nu Hitler zijn oorlog had in het Westen zou hij zich te pletter moeten lopen tegen de 'onneembare' Maginot-Linie langs de Frans-Duitse grens ... Neen, we waren in Cairo erg optimistisch op die derde september van 1939.

Op 18 oktober 1939 schreef ik: " Ik vrees heel erg dat Nederland één dezer dagen aangevallen zal worden ... Arm kristallen paleis ... Maar ook thuis, In Nederland, was men optimistisch, want in zijn brief van 19 oktober 1939 schreef pa:

" Hier gaat alles zijn oude gangetje. Wel een verschil met de oorlog van 1914-1918. Toen hoorden wij het donderen van de kanonnen, zowat van 's morgens tot 's avonds, zodat de ruiten stonden te denderen. Wat je daar in de krant leest, is zeker zowat hetzelfde als hier. Officiële brieven van jewelste en morgen worden ze ook weer officeel tegengesproken. Ook hier aan de grens (wij woonden toen in Hapert, niet ver van de Nederlands-Belgische grens) is er niets bijzonders geweest. Endenk aan onze grenswacht! Een Hollander staat immers voor twee! Mag ik je goede raad geven, Bertus, dat is goed te eten en kalm te zijn; dat telt voor twee. En nu Bertus, mijn beste groeten en gebeden. Uw liefhebbende vader.

En toen zag ik pa weer staan, als grenswacht bij het 'Reusels-kotje' tussen 1914-1918, tijdens de eerste wereld-oorlog. Omdat er veel Franse confraters naar de Libanon en Syrië vertrokken waren, bracht de oorlog mij op dat moment een onverwachts meevallertje. Ik zou met een confrater uit Khornofish, de wijk waar toen ons groot Middelbaar College lag, naar Opper-Egypte gaan, zo'n duizend kilometer naar het zuiden, om onze internen die op kerstvakantie gingen, te begeleiden. Ik heb toen alles gezien wat Opper Egypte aan oudheden te bieden heeft: de tempels van Luksor, Karnak, Kom Ombo. Ik zag Assouan met de tempel van Philae, het Olifanten-eiland, de graven van de Koningen, de kolossen van Memphis. Het was in één woord 'geweldig', maar ik hield van al die pracht en praal slechts één aantekening over.

Op Driekoningenvond 1940 schreef ik in mijn agenda de volgende aantekening neer: "Terug in Cairo. Er is reeds meer dan een maand verlopen sedert mijn laatste aantekening. Nochtans is het een maand geweest die gevestigd zal blijven in mijn geest, want zij bracht me Opper-Egypte. Op de tweede dag van onze reis bereikten we Assuan. Assuan. De diepste herinnering die ik aan je bewaar zijn je smetteloze nachten en de rust van je ongeschonden zuivere avonden: een lentenacht met Kerstmis met een helder schijnende maan, te midden van miljoenen verbleekte sterren, die toch zo nabij zijn alsof je ze kunt plukken. Geen geluid dan alleen het verre geblaf van een eenzame Bedouïnen-hond, ergens in de woestijn. 'n Onbesmette kristalheldere maan die haar zilveren glans verspreidt als een sprookje over de grillige rotsblokken van de nabijgelegen woestijn. De stilte roept ...

En wat kan men in die maagdelijke ongestoorde stilte anders doen dan neerzitten op een blok woestijnsteen en denken. Gedachte, heel verre vage vergeeten gedachten komen terug in je leven ... Ergens begint een poëtisch gevoel zich van je meester te maken. Je voelt je losgerukt uit een materialistische wereld vol van oorlog, onrecht en geweld ... Je voelt je in deze nachtelijke stilte ver en vrij: ver weg van duizenden banden die je dagelijks knellen en kwellen; je voelt je ver van de haat en de afgunst; je voelt je ver van de mensen en dicht bij God. Het is of Hij je opneemt in zijn avondstilte. In Assuan voelde ik me die avond intens mens in een wereld van rust en stille avondvrede, ver weg van de rusteloze wereldstad Cairo, ver weg van het oorlogsgeweld in het oude Europa.

Tussen 1939 en 1940 veranderde het straatbeeld steeds meer in Cairo. Toen kon je nog zien dat Engeland een 'imperium' was. Je leerde nieuwe namen kennen als bv. 'de Anzacs'. Dat was de naam voor de Australische en Nieuw-Zeelandse legerkorpsen, die in Egypte gelegerd waren. Vanaf dat moment was de woestijn niet meer die vrije wereld, zoals Michel en ik hem gekend hadden. Overal verrezzen tentenkampen en er kwamen Hindoe- en Gurkasoldaten uit India, er kwamen blanken uit Zuid-Afrika en zwarten uit de Engelse koloniale gebieden; er kwamen kampen voor de vrije Fransen en de vrije Grieken. Egypte was inderdaad de keerschijf tussen Oost en West.

Interessant en vermeldingswaardig is de laatste brief, die pa vlak voor de invasie heeft geschreven; wat kan een brief, na zovele jaren, grappig klinken. Pa schreef op 19 april 1940 het volgende: "Beste Bertus, hierbij ingesloten vind je de trouwfoto van een sergeant-majoor met vrouwtje. (dit was de trouwfoto van een neef) Als je hem ziet dan zul je zeggen: "Wat een kerel! ... en dat is er dan nog maar één uit de lagere rangen van ons leger!" Dus je begrijpt de rest ... waar zulke kerels staan, komt niemand over onze grenzen!!" Onwillekeurig moet je dan wel even glimlachen.

En dan wordt in de nacht van dinsdag 14 september 1941 Cairo gebombardeerd. Wij ervaren nu van dichtbij wat Rotterdam, Coventry en Belgrado al hadden ervaren. Gelukkig was het maar een bescheiden bombardement, maar het liet bij mij wel enkele indrukken achter.

Op 15 september schreef ik: "Cairo werd gedurende de nacht gebombardeerd. In de nanacht loeiden de sirenes. Michel en ik dachten dat het een oefening was zoals we er al zoveel hadden gehad. Voor het grote venster in de gang van de derde verdieping stonden we rustig de nacht in te kijken. Het

raam stond wagenwijd open. Als we echter op het punt staan om terug naar bed te gaan, horen we plotseling het gebrom van een vliegtuig en het komt steeds dichterbij. Dan dreunt het ineens! ... Ramen rinkelen, zo zwaar rollen de motoren recht boven ons huis. "Dat moeten de Engelsen zijn", zegt Michel, "ze maken een rondje en dan gaan ze dadelijk de Duitsers onderscheppen, als ze van het Suezkanaal terugkomen". Het geronk gaat door, verwijderd zich en komt nog heftiger terug dan voorheen.

Plots flitst er een zoeklicht aan, vlak voor ons ... dus toch... en nog een ander zoeklicht. De lichtbundels scheren nu door de hemelruimte.

Het wordt hoog tijd om de internen naar beneden te brengen en dan barst de hel los. Nauwelijks zijn we in de kelder of het dreunt en dondert van alle kanten; we horen het gieren en fluiten van de bommen als ze naar beneden komen. Demitrailleurs knetteren en het afweergeschut gaat loeiend tekeer ... Fakkels hangen hoog in de lucht en we zien als bij daglicht; het akelige schijnsel ervan dringt door tot in de kelder ... Zo'n drie- tot vierhonderd mensen staan bij ons in de honderd meter lange keldergang te sidderen en te beven.

De volgende dag bleek dat twee bommen waren neergekomen op nog geen honderd meter van ons huis.

Zo kropen de jaren voorbij, terwijl het spookrijk van 'Nacht und Nebel' steeds donkerder en onheilspellender werd in het oude Europa. Duitsland had in juni 1941 de oorlog verklaard aan de Sovjet-Unie; nu hadden zij een oorlog op twee fronten en weer durfden we ruimer adem te halen ... en te hopen.

Zeven december 1941: Pearl Harbour! We wisten nu dat Amerika in oorlog was tegen Japan en Duitsland; de zege kon ons nu niet meer ontgaan, hoe moeilijk het ook nog zou worden ... We bleven hopen!

De wereld was één draaikolk geworden van de grootste waanzin ooit gezien op deze aarde. Maar desondanks ging in deze losgeslagen 'grote wereld', de kleine wereld van het werk gewoon door. Onze lagere en middelbare scholen waren rijk voorzien van leerlingen en vol vertrouwen werkten wij voor een betere wereld.

30 jaar geleden (10)

A. (Fons) Raeijmaekers

Baarle-Nassau : Skelter-sensatie

Baarle krijgt ook dit jaar haar skelterraces!

Op initiatief van het plaatselijk Dousadj-comité wordt op zaterdag 19 en zondag 20 oktober het kampioenschap van Baarle en van de ABC-dorpen verreden.

De opbrengst van dit grandiose sportevenement komt ten goede aan de Nederlandse hulpactie Dousadj; de technische organisatie is in handen van de Baarlese skelterclub "Bahena".

De jeugd, die zich niet tenvolle kan geven op de weg, de maximum-snelheid bedraagt immers 40 km per uur, kan nu zijn hart tijdens deze skelterraces geheel ophalen, er is geen snelheidsgrens bepaald. Zaterdag en zondag zijn we dus allen aanwezig op de speelplaats van de Eerwaarde Broeders in de Katerstraat.

Rijvereniging "Nassau"

Zondag 20 oktober organiseerde rijvereniging "Nassau" een oriënteringsrit. Hieraan werd door een 14-tal ruiters en amazones deelgenomen.

Kerkberichten St. Remigius Baarle-Hertog

Een van de volgende dagen zullen de ieveraarsters naar jaarlijkse gewoonte rondkomen voor de Voortplanting van het Geloof, Maria Koningin der Priesters en St. Petrus Liefdewerk. Wij hopen ook binnenkort rond te gaan voor de St. Pieterspenning.

Jeugdhuisnieuws uit Baarle-Nassau

Voor de tweede keer dit jaar zijn in alle vroegte weer veertien leden van het Jeugdhuis op stap gegaan naar Meersel-Dreef, om er als eerste Baarlenaren, die dag de vroegste mis bij te wonen. Na nader overlegd te hebben was er besloten deze keer een half uurtje later te vertrekken, omdat we de vorige keer een half uur te vroeg waren. dus werd er gestart om half drie.

Heren handbal in Baarle

De kogel is door de kerk! In Baarle zal ook voor de heren in de toekomst gelegenheid geschapen worden de handbalsport te beoefenen. De heer Dré

v.d. Heijning is er in geslaagd reeds een dertigtal belangstellenden bijeen te trommelen, zodat zeer spoedig gestart zal kunnen worden.

Moto-cross te Baarle

Op het welbekende circuit aan de Bredaseweg wordt op zondag 27 oktober een nationale moto-cross verreden met deelname van junioren en senioren 250 en 500 cc klasse, benevens de in Baarle zo geliefde zijspanklasse. Alle bekende renners zijn aan de start voor de herkansing van de Nederlandse kampioenschappen. Maar de zijspanklasse, onder aanvoering van landskampioen Henk Steman, zal een verbitterde strijd te zien geven in deze sluitingscross. Niet minder dan twaalf combinaties schreven in.

Vooraf van Cas van Kasbergen, de plaatselijke favoriet, die alles zal doen om de ereplaats te kunnen bezetten, kunnen spectaculaire manoeuvres verwacht worden.

Hier in Baarle zal men ook kennis kunnen maken met een nieuwe startmethode n.l. door middel van een klaphek, beschikbaar gesteld door Vredestein.

Kerkberichten parochie St. Remigius Baarle-Hertog

Biechtgelegenheid op 26 oktober ter gelegenheid van de Vrouwenbond van het H. Hart van 3 tot 4 uur en van half 7 tot half 8. Mogen we vragen dat onze vrouwen vandaag, zaterdag, zoveel mogelijk zouden te biechten komen om zo de mannen meer gelegenheid te geven ter gelegenheid van Allerheiligen.

Toekomstige donderdag 31 oktober -ter gelegenheid van Allerheiligen en Allerzielen- is er biechtgelegenheid van 3 tot 4 uur en van 5 uur tot half 9.

Vrijdag en zaterdag, Allerheiligen en Allerzielen, zijn het de grote kerkdagen. Op het feest van Allerheiligen verheugt de Kerk zich om de velen die reeds hun eindbestemming God hebben bereikt en voor eeuwig hun geluk in Hem vinden.

Zaterdag denken we aan degenen, die ons zijn voorgegaan naar de eeuwigheid en misschien nog moeten wachten om hun eeuwig geluk God te kunnen ontvangen. Wij weten dat we hen door ons gebed kunnen helpen om hun eeuwig geluk spoediger te kunnen bereiken. Zou het dan voor ieder van ons geen plicht zijn hen te helpen door onze H. Mis en Communie en door ons gebed. We vergeten zo gemakkelijk onze overledenen; laten we daarom deze dagen speciaal aan hen denken. Ieder van ons is door zijn doopsel geroepen tot die eeuwige eindbestemming. Laten we gedurende deze dagen daar weer eens dieper op nadenken om in de toekomst misschien nog beter te beantwoorden aan de liefde van onze Koning-Kristus.

Vanaf het middaguur van Allerheiligen tot met Allerzielen 's avonds kunnen

de gelovigen, die gebiecht hebben en gecommuniceerd, een volle aflaat verdienen zo dikwijls zij een bezoek brengen in de kerk en daar 6 X een Onze Vader, een Weesgegroet en Glorie zij de vader... hebben gebeden, toepasselijk op de zielen van het vagevuur.

Baarle-Hertog : plaats van veldwachter te begeven

De aanvragen moeten aangetekend bij de heer Burgemeester toekomen voor 1 december 1963.

K.A.J. Baarle-Hertog ziet woensdag 13 november 1963 het levenslicht

Woensdag 13 november zal in de zustersschool van Baarle-Hertog een vergadering worden belegd waarop al de jongeren tussen 13-25 jaar die werkzaam zijn of een vakschool bezoeken verwacht worden.

Het is de bedoeling om die avond tot de oprichting van een K.A.J. afdeling Baarle-Hertog te komen.

Reeds enkele maanden is er een soort kadergroep gevormd, die onder leiding van Pastoor Mertens met doel en werkzaamheden der Kajotters heeft kennis gemaakt. Die woensdagavond zullen door Frans van der Vloet en Jac van Tilburg de toekomstplannen besproken worden.

Het is de bedoeling om twee groepen te krijgen nl. jonge kajotters van 13-17 jaar, die uitsluitend ontspanningsbijeenkomsten hebben. De ouderen krijgen naast die ontspanning ook nog gespreksavonden over godsdienstige en sociale problemen, terwijl de culturele vorming ook niet vergeten zal worden.

Baarle-Nassau : komt St. Nicolaas naar Baarle?

De vereniging Baarle's Bloei heeft Sint Nicolaas een schrijven gezonden met het vriendelijk verzoek dit jaar weer naar Baarle te komen en wij zullen nu moeten afwachten welk antwoord we mogen ontvangen.

Gouden bruiloft te Baarle-Nassau

Op zaterdag 23 november 1963 hoopt het echtpaar Peters-van Loon, wonende Titus Brandsmastraat 11, beter bekend onder de naam Peters van de Martinahoeve, de dag te herdenken, dat zij voor 50 jaar in het huwelijk traden.

Het nieuwe buurtschap, waartoe de familie Peters thans behoort, zal alles in het werk stellen om de bevolking in de feestvreugde te laten delen. Er komt een grote tent te staan in de nabijheid van Dokter van der Sande, waarin 's avonds te half 6 de huldiging en de receptie door de buurt zal plaats vinden.

Cornelius Wouters 95 jaar !

Hij is de oudste mannelijke inwoner der beide Baarle's. Een halve eeuw lang was hij voorzitter van de Commissie van Openbare Onderstand van Baarle-Hertog en ook al weer 10 jaar ere-voorzitter. 25 jaar lang was Nelis Wouters drapeau-drager der Kon. Harmonie St. Remi, terwijl ook het Pompierskorps 25 jaar aan hem een gewaardeerd lid had. Zijn vele verdiensten werden gehonoreerd door zijn decoratie in de Kroonorde.

Maar ook aan deze altijd opgewekte mens is de tand des tijds niet onopgemerkt voorbijgegaan. Zijn gehoor- en gezichtsvermogen zijn allengs minder geworden, maar overigens is zijn gezondheidstoestand zowel lichamelijk als geestelijk prima. Wat dat aangaat noemt hij zichzelf een kandidaat voor de honderd!

Op woensdag 18 december 1963 zal het ongetwijfeld op het Kasteeltje, waar de krasse oude baas bij zijn dochter Adrienne inwoont, een hele drukte geven.

Daverende Kerstaktie door en voor de verkennergroep "de la Salle" en dameshandbalvereniging "Gloria"

Twee Baarlese jeugdverenigingen hebben de handen ineens geslaan om een grote aktie te voeren met de komende Kersdagen. Een aktie om maar liefst 300 prachtige Kerststukjes te maken en deze aan de Baarlese bevolking te koop aan te bieden.

Gezamenlijk trekken de verkenners en handbalsters er op uit en dan is het aan u, Baarlese mensen, om te zorgen voor een financieel succes.

Groot concert te Baarle

Op dinsdag 17 december 's avonds om 8 uur zal in de zaal van hotel "De Engel" (ingang Alphenseweg) in het kader der reeds enkele jaren bestaande uitwisselingsconcerten, een uitvoering worden gegeven door onze eigen Harmonie "St Remi" en door de Koninklijke Harmonie "St Cecilia" uit Gilze.

Cuba-nieuws RKBJB - RKJB

Op zaterdag 21 december organiseert de afdeling Ulicoten een dansavond, die gehouden zal worden in zaal Leijten. Deze avond is toegankelijk voor alle leden van de CUBAR-afdelingen. Het is toegestaan eventueel een jongen of meisje mee te brengen.

De muziek wordt verzorgd door het bekende orkest The Flying Telstars.

Arme Amalia (11)

Antoon van Tuijl

Ook nu hebben wij weer een stroom van schenkingen te melden. Dat komt niet alleen omdat wij in ons vorige nummer niet van de partij waren, maar vooral omdat er steeds weer leden zijn die schenkingen meebrengen. We duiken in onze aantekeningen en lopen alle giften even na.

- Mieke Dirven bracht een grote eremedaille mee. Die vermeldt dat Baarle een eerste prijs haalde op de Internationale Land- en Tuinbouwtentoonstelling hier ter plaatse op 27 en 28 september 1922.

- Geert Adams schonk een set leren beenkappen, een heel kunstig gemaakte kleeerhanger, een gasmasker uit de Eerste Wereldoorlog gemaakt van rubber en met filterbus vast aan het masker. Daarnaast ook nog een blok 'Klokzeep' uit de vijftiger jaren in originele verpakking (het doosje bevatte een zegel. Daarmee kon je geschenken sparen. Het verhaal gaat dat een mevrouw van ergens ver weg een volle wagen zeep kocht om toch maar genoeg zegels te hebben voor een nieuwe wasmachine. Zij deelde de zeep uit aan familie, vrienden en burens en was gelukkig met haar geschenk).

Geert had ook nog een serie oude school-wandplaten, o.a. twee van de beroemde M.A. Koekoek. Ze hebben allemaal met dierkunde te maken.

Hij vulde ook onze sortering gereedschappen aan met twee grote, lange houtboren en twee lepelboren, een sleutel om paarden 'scherp' te zetten, twee vensterluikdragers, een bomenschilshopje, een houten graanschop, een leren helm, een deel van een scharnier van de deur uit de vooroorlogse kerk van Ulicoten en een vreemd ijzeren voorwerp dat veel weg heeft van een tuierspin (maar wat waarschijnlijk toch wel een andere functie gehad zal hebben!).

- Ad Jacobs verraste ons met een originele oude collectebus, een koperen trompet-mondstuk en een ovalen busje met lavendel talkpoeder van J.C. Boldoot.

- Frits en Terry Baijens waren ook weer present met een zeldzame en kunstig uitgevonden waspers en een ronde boodschappentas die helemaal opgebouwd is uit rondjes van gekleurd leer.

- Fam. de Vet bezorgde ons een achterlantaarn van een koets.

- Van Annie Graafmans-Gulickx kregen we een documentenkoker met hele oude papieren erin.

- Louis Verschueren schonk een hamer.

- Fons Willemsen blijft ook regelmatig spullen aandragen. Deze keer waren het een ijzeren standaard om pannen boven het open vuur te zetten, een passe-vite, een kinderschoentje, een zeepbakje voor aan de wand, van binnen wit en van buiten zwart geëmailleerd, een ovalen mok met oor van vertind blik, een kleine tuierven, een ijzeren pen, een borg voor vensterluiken, vier handgesmede spijkers van zes en vijftien centimeter lengte, een draaispil zoals die wel voor schuurdeuren gebruikt werd in plaats van een scharnier, een kozijnhouder, een haak waarmee een touw over de lading van een kar gespannen werd, een kleine wig, een hele merkwaardige maatstok om mijnhout opte meten en een helm afkomstig van de luchtbescherming (die werd door de Duitsers tijdens W.O. II. Deze helm is overigens geschonken door Nel Boeren!)
- Gerrit de Jong bracht een verzameling kerk- en gebedenboeken mee.
- Van An-Gulickx-Koks kregen we een fraai blikken trommel, vol met kaartjes garen, vooral stopwol!
- Louis Verschueren schonk ons een mooie sabel met koperen gevest (Die moet tijdens W.O. I van Gust van Puijenbroek zijn geweest). Verder kregen we van hem een pijp met een mooi klein rond kopke en een licht gebogen mondstuk, een haak om hoogzittende ramen te openen en te sluiten en een zwart berebonten beremuts netjes opgeborgen in een bijpassende blikken trommel en een brilledoos.
- Frans de Bont had gezien dat wij nog steeds geen fatsoenlijke zicht en pikhaak hadden. Daar heeft hij nu voor gezorgd. Hij bracht nog iets mee: een heel merkwaardig, handgesmeed werktuigje. Daar hebben we het elders in dit blad nog over!
- Terug naar Louis Verschueren. Van hem kregen we ook een gietijzeren mantel van zo'n ouderwets rond 'goei-kamer-kachelkje' en een grote houten trapzuil, een metalen zaagtanden-zetter en een klein hobbelpaardje met stoeltje. Een mooi ouderwets stukje!
- Fons Willemsen bracht ons een oude rekenmachine die toch al op elektriciteit werkte en drie oude munten: een koperen twee centimenstuk, een Nederlandse koperen cent en een Koningin Wilhelminamunt van waarschijnlijk tweeënhalve cent.
- Van de familie Markus kregen we een groot bruin-leren koffer. Daar gaat het verhaal bij dat het tijdens de bezetting gepikt werd van een Duitse militair. De inhoud (kleding) werd op de zwarte markt verkocht.
- Mieke Dirven bracht een messing comfoortje mee, compleet met waterketeltje. Er moet wat aan gerestaureerd worden, maar dat is te doen. We kregen van haar ook een metalen doosje met daarin een oude degelijke injectiespuit plus twee kleine glazen ampullen met in te spuiten vloeistof.

- Gerrit de Jong breidde onze verzameling missaals nog wat uit en bezorgde ons ook nog wat weckpotdeksels en dekselklemmen.
- Nog een interessante vondst kwam van Fons Willemsen. In een pas-ontdekte graszodenput op de Strumpt vond hij een deel van een oor van grijs-aarde-werken kan of kruik. Hij had trouwens nog iets aardigs, nl. een echte ijzeren ronde kanonskogel, ooit gevonden bij de Krommen Hoek. Heel veel kans is die afkomstig van de Franse legers die in 1793 bij Castelnau een legerkamp hadden. Maar hij zou ook uit de Tachtigjarige Oorlog kunnen zijn. Er is toen rond het kasteel van Hoogstraten ook best wel veel strijdgewoel geweest. Tenslotte bracht hij ons ook nog twee hele oude fietsdynamo's. Nou met zulke zware dingen op je fiets en dan over de vroegere zandwegen.... Wat zullen de mensen vroeger stevige kuiten gehad hebben.

Rest mij nog u te melden dat heel veel van deze leuke schenkingen te zien zijn op onze tentoonstelling 'Kleine monumentjes uit vroeger tijden'. Kom maar eens kijken op een woensdagavond of... op de Nieuwjaarsreceptie. Tot volgende keer.

Het bestuur van Heemkundekring 'Amalia van Solms' wenst de leden, hun familieleden, hun vrienden en alle anderen die dit lezen een

***Zalig Kerstfeest
en een
Voorspoedig en vooral
gezond
1994***

Er wordt gewerkt...

Wij stellen voor: Comité 550 jaar Ulicoten

In 1994 herdenkt de Ulicotense gemeenschap dat het 550 jaar geleden is dat de naam Ulicoten voor het eerst werd opgetekend. Om dit feit feestelijk te herdenken, is er een comité in het leven geroepen dat een aantal festiviteiten gaat organiseren. De leden van dit comité zijn voor het grootste deel afkomstig uit onze heemkundekring.

Voorzitter is Fons Willemsen, secretaris is Jeroen Geerts en penningmeester is Janus Boeren. Zij vormen gedrieën ook het dagelijks bestuur van het comité.

Verder hebben de volgende personen zitting in het comité; Frans de Bont, Cor van den Brandt, Ad Jacobs (namens bestuur Heemkundekring), Herman Jansen, Ria Laurijssen, Ed Ragas (namens de redactieraad), Anna Roelen en Angeline Willemsen.

Inmiddels zijn binnen het comité een aantal commissies (of werkgroepen) geformeerd. Zo is er een sponsorcommissie, want zonder financiële armslag kun je geen feestjaar organiseren, verder is er een activiteitencommissie en een jaarboekcommissie.

Er is al een voorlopig programma opgesteld. De grote dag moet 12 mei (Hemelvaartdag) worden. Die dag zal ook het jaarboek 1994 '550 jaar Ulicoten' verschijnen. De presentatie zal in de Bernarduskerk in Ulicoten plaatsvinden, direct ná de feestelijke H. Mis ter gelegenheid van het 550-jarig bestaan. In het daarop volgend weekend zijn er tal van activiteiten, o.a. een tentoonstelling over 550 jaar Ulicoten. Verder maakt het comité zich sterk om op 20 augustus 1994 nog een keer de Bernardusprocessie te laten trekken. In het kader van 50 jaar bevrijding van Ulicoten zal de toneelgroep Ulicoten het stuk 'Meisjes in bezettingstijd' opvoeren. Kortom er zal van alles te doen zijn 550 jaar Ulicoten op gepaste wijze te vieren.

Het comité kan in Ulicoten nog voldoende helpende handen gebruiken. Als er leden in Ulicoten zijn die hun steentje willen bijdragen, dan kunt u contact opnemen met het Comité 550 jaar Ulicoten, p/a Janus Boeren, Dorpsstraat 1, Ulicoten.

Wie weet raad?

Antoon van Tuijl

Op zekere woensdagavond bracht trouwe klant Frans de Bont een heel bijzonder voorwerpje mee. Dit metalen apparaatje is al sinds mensenheugenis aanwezig op de Heihoef in Ulicoten.

Maar de mensenheugenis van de familie Van der Ackerveken gaat niet ver genoeg terug om te weten wat voor een toestelletje dit is en waarvoor het gediend heeft.

Fraai smeedwerk

Het werktuigje is gemaakt van metaal. Je kunt heel goed zien dat het uit de handen komt van een zeer bekwame (edel)smid. Hij heeft buitengewoon vakbekwaam uitgesmeed, opgestuikt, gekliefd en gedreven (of hoe de vaktermen ook moge luiden). Kijk maar eens even mee naar de afbeeldingen.

Het lepelachtige gedeelte (a) lijkt onherroepelijk op een schoenlepel en heeft ook wel ongeveer die grootte. De andere arm eindigt in een versierde punt (b). Het lijkt er best veel op of helemaal aan het eind ervan ooit een stukje is afgebroken.

Waar het 'lepel'-gedeelte begint (c), heeft de maker een klein hartje ingepont. Is dat misschien zijn meesterteken?

Het draaipunt (d) wordt gevormd door een puntgaaf geklonken asje van messing (geel koper).

Boven in de twee korte armen (e) zitten gaatjes. Die lijken min of meer uitgeleuterd.

Flink verroest

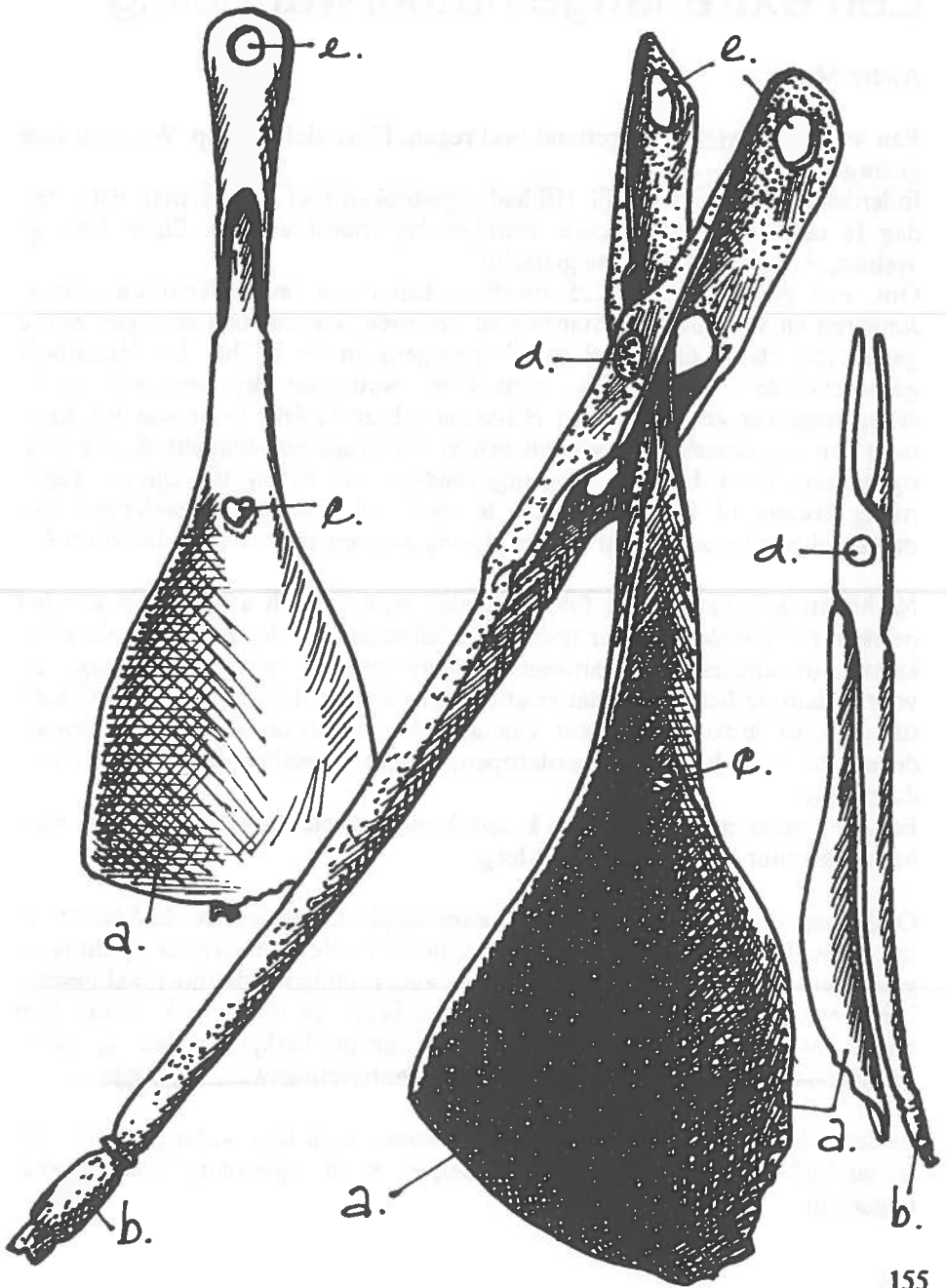
Het totale apparaatje is 16 cm. lang en de 'lepel' is 5 cm. breed.

Je kunt zien dat het toestel flink verroest is geweest, maar Frans de Bont is een expert in het stopzetten van roestprocessen. Dat heeft hij hier ook gedaan!

Wij hebben dit interessante werkstukje een plaats gegeven op onze tentoonstelling 'Kleine monumentjes uit vroeger tijden'.

Kom maar eens kijken op een woensdagavond of op een eerste zondag.

En wie raad weet, mag het zeggen!

Een extra lange natuurwandeling

André Moors

Een week lang viel er ontzettend veel regen. Plots hield het op. Wie daarvoor gezorgd had?

Inderdaad, Antoon van Tuijl. Hij had afgesproken met de weerman dat zaterdag 16 oktober jl. een mooie, zonnige dag moest worden. Eigen belang? Welnee, Antoon had aan ons gedacht!

Ons, een groep van zo'n 25 sportieve leden van onze Heemkundekring. Jongeren en wat ouderen, mannen en vrouwen, kortom een zeer gemêleerd gezelschap stapte om ca. 9 uur 's morgens in de bij het Heemhuis gereedstaande taxibusjes. We werden vervoerd naar Breehees, een buurtschap ongeveer gelegen tussen Hilvarenbeek en Goirle. Daar was het startpunt van wat omschreven was als een vooral lange wandeltocht, door prachtig natuurschoon. Er zou, was aangekondigd, wat weinig tijd zijn om regelmatig kortere of langere tijd stil te staan bij hetgeen we onderweg aan natuurschoon tegen zouden komen. Stevig stappen was vandaag het motto!

Na het maken van enkele foto's nestelde Antoon zich aan de kop van het peleton. Hij voerde ons over fraaie wandelpaden, aan de oevers van de kronkelende (meanders) Leij. Vanwege de veelvuldige regenval van de dagen ervoor stroomde het water met relatief grote kracht door de bedding. Ondertussen werd de zon wat sterker. Zonnestralen tussen de bomen in de bossen deden de mist langzaam verdampen, hetgeen resulteerde in zeer fraaie doorkijkjes.

Enkelen onder ons konden hun knapzak niet gesloten houden. Al ruim vóór het middaguur was hun knapzak leeg!

Onderweg werd even gestopt bij de executieplaats uit de Tweede Wereldoorlog op het Landgoed Gorp en Rovert. Ook de fraaie Tiendschuur op dit landgoed werd door ons bewonderd. Via een ander landgoed dat normaal gesproken niet voor het publiek is geopend, bereikten we Nieuwkerk. Sommigen onder ons hadden een advies: een bezoek aan het kerkje om daar op zaterdagavond een H. Mis bij te wonen, schijnt aanbevelingswaardig te zijn.

In het peleton dat alsmaar langgerechter werd, werd heel wat afgekletst. Niemand had overigens een vaste partner, er werd regelmatig 'andere praat opgedaan'.

Langs de prachtige vennen van de Halve Maan bereikten we de Regte Heide. Vanwege het open weer was het vergezicht er heel mooi. Even werd nog stil gestaan bij een van de grafheuvels. Aan de overkant van de Regte Heide zou Guust Haagen klaar staan met heerlijke, verse koffie. Het duurde toch nog zo'n twintig minuten voor we Guust bij het Riels Hoefke bereikten.

De kofferruimte van zijn auto was volgetast met volle kannen koffie. In een mum van tijd waren Guust en zijn vrouw de nodige liters kwijt. Want wat kan een 'bakske' koffie dan toch lekker zijn!

De dapperste onder ons, Ria, stapte bij Guust in de auto en keerde zeer vol-
daan huiswaarts. Omdat de wandeltocht langerduurde dan voorzien, werd ter
plekke afgesproken dat deze in Alphen, een eindje voorbij het Ooievaarsnest
beëindigd zou worden, in plaats van door te lopen naar Baarle-Nassau. Guust
zou regelen dat de taxibusjes daar weer klaar zouden staan.

Voor we daar arriveerden, genoten we opnieuw met volle teugen van al het
fraais wat de natuur ons zo dicht bij huis te bieden heeft. 'Laten we er met
zijn allen zuinig op zijn', flitste het door mijn hoofd.

Vermoeid, doch meer dan voldaan stapten we om ongeveer drie uur 's
middags in de busjes. Onze tocht was volbracht!

's Avonds zat ik thuis in een gemakkelijke stoel, met m'n voeten op de
salontafel en met in m'n hand een lekker glas wijn. Mijn gedachten
dwaalden af naar die prachtige dag....

Ik wist toen zeker dat ik namens dacht: 'Antoon, hardstikke bedankt en
volgende keer zijn we er weer allemaal!'

Activiteiten; de laatste van het jaar 1993

Het jaar eindigt met rasse schreden. De gedachten zijn alweer bij Kerstmis en Nieuwjaar. Maar voordat het zover is, hebben we nog een speciale activiteit voor onze leden; Fekke van Dijk houdt voor onze leden een lezing 'In het teken van Kerstmis' geheten.

De lezing wordt door Fekke tweemaal verzorgd, zodat iedereen de gelegenheid krijgt om er aan deel te nemen. De eerste lezing vindt plaats op zondag 19 december a.s. om 14.30 uur in het Heemhuis.

De tweede keer is deze lezing op dinsdag 21 december om 20.00 uur in het Heemhuis.

We bevelen deze zeer speciale lezing van Fekke van Dijk van harte aan bij onze leden. U krijgt heel ardige wetenswaardigheden te horen over Kerstmis en na deze lezing zult u Kerstmis dit jaar misschien wel met heel andere ogen bekijken dan voorheen.

Traditioneel sluiten we het oude jaar af en beginnen we het nieuwe jaar met onze bekende Nieuwjaarsreceptie. Die wordt traditioneel gehouden op de eerste zondag van het jaar om 19.00 uur in het Heemhuis. Die zondag is er dan NIET de gebruikelijke OPEN ZONDAG, houdt daar rekening mee. We hebben nog geen uitsluitsel, maar we hopen van harte dat Cel Gulickx er weer is met zijn overheerlijke Wafels.

Wegens tijdsdruk zullen de verslagen van enkele activiteiten die in het najaar plaats hadden, ddorgeschoven worden naar het eerste nummer van het nieuwe jaar. Dat eerste nummer komt overigens al heel snel, want het moet vóór de Algemene Ledenvergadering in februari verschijnen. Nog even geduld dus.

Nieuwe leden van onze vereniging:

Eerst 'Aanmeldingsnummer', gevolgd door naam en adres van het (de) nieuwe lid (leden)

294/295 Fam. A. Van der Sluis, Kerkstraat 2, Baarle-Hertog

296/297	Fam. T. Van Polvliet, Dorpsstraat 77, Ulicoten
298	Mevr. A.H. Van Gils, Nassaulaan 23, Baarle-Nassau
299	Mevr. Jacobs, Emmastraat 7, 5111 AX, Baarle-Nassau
300	Dhr. F. Keustermans, Hoogstratensebaan 52, Baarle-Nassau
301/302	Fam. J. Verheijen, Alphenseweg 5 a, Baarle-Hertog
303/304	Fam. A. Van Wijnen, Nassaulaan 40, Baarle-Nassau
305	Dhr. O.T.V. Hendriks, Van den Havestraat 56, Nijmegen
306	Mevr. R. De Swart-Versmissen, Markgravenstraat 49, Baarle-Nassau
307	Mevr. A.F. Koks-Cornelissen, Burg.Mensenstr 9, Baarle-Nassau
308	Mevr. A. Laurijssen-Harmsen, C.v.d. Bokstr. 11, Baarle-Nassau
309	Mevr. M.J. Bastiaansen-v. Loon, Nieuwstraat 26, Baarle-Nassau
310	Mevr. R. Kemmeren-Jacobs, Hilsestr. 55, 5171 AB Kaatsheuvel
311/312	Fam. F.P. Maes-van Kampen, Nassaulaan 24, Baarle-Nassau
313/314	Fam. P.F. Couwenberg, Des. Geeraertsstraat 3, Baarle-Nassau
315/316	Boekhandel A. Jansens, Kerkplein 3, Baarle-Hertog
317/318	Fam. De Swart-van Gool, Wil. Alexanderstr. 11, Baarle-Nassau
319	DeHr. S. van Sas, Baroniestraat 1, Baarle-Nassau
320	DeHr. S. van Aelst, Frederikstraat 2, Baarle-Nassau
321	Mevr. A. van Oekelen-Caers, Grens 11, Baarle-Nassau
322/323	Fam. A. Kusters, Titus Brandsmastraat 14, Baarle-Nassau
324	P. Krijnen-de Rooij, Spoorpad 6, Baarle-Nassau

Publicaties

De heemkundekring biedt de volgende publicaties te koop aan:

Baarle in de Branding	fl.	19.75	395 f
Vrouw in Verzet	fl.	19.75	395 f
Baarle in oude ansichten	uitverkocht		
Antoniteiten	fl.	25.00	500 f
Broeders in Baarle	fl.	5.00	100 f
Heilige Bernardus en de kerk van Ulicoten	fl.	5.00	100 f
Het onderwijs in Ulicoten (1803-1927)	fl.	2.50	50 f
Dagboek Piet Geerts dl. 1	fl.	45.00	900 f
Dagboek Piet Geerts dl. 2	fl.	45.00	900 f
Heemkalender 1994	fl.	5.00	100 f
Kalender 'de Zoeker'	fl.	2.50	50 f
Feestgids Stichting 1000 jaar Baarle	fl.	12.50	225 f
Jaarboek 1991 Baarle in de middeleeuwen	fl.	25.00	500 f
voor leden	fl.	20.00	450 f

Baarle in stukken (jaarboek 1992)	fl.	35.00	700 f
Jaarboek 1993 voor leden	fl.	25.00	500 f
Jaarboek 1993 niet-leden	fl.	27.50	550 f
Kalenders met historische waarde 1988/1992	fl.	2.50	50 f
Het Bels lijntje. Geschiedenis van de spoorlijn Turnhout-Tilburg	fl.	44.50	890 f

U kunt zich deze publicaties aanschaffen de eerste zondag van de maand op het heemhuis van 11.00-13.00 uur en tijdens de openingstijden op woensdag van 19.30-21.30 uur of via telefonisch contact met het secretariaat 014/699740.

Jaarboek 1994: 550 jaar Ulicoten !

Volgend jaar verschijnt al snel weer een nieuw jaarboek van onze Heemkundekring. Op 12 mei 1994 moet het boek ter gelegenheid van dit jubileum voor Ulicoten een jaarboek verschijnen dat geheel in het teken van Ulicoten zal staan.

De onderwerpen die in dit jaarboek behandeld worden, zijn:

- De rekeningen van de veldkapel 1654-1797, - Het leven van de H. Bernardus, - Economische schets van Ulicoten 1810-1930, - De molen van Ulicoten - Theeuwes een geslacht van molenaars, - Stoomzuivelfabriek 'De Eendracht', - De Coöperatieve Boerenleenbank, - Pluimvee-fokkerijen in Ulicoten, - Ulicoten 50 jaar bevrijd, - Het verenigingsleven in Ulicoten, - Jan van Vught, een honderdjarige in Ulicoten, - De windhoos van 25 juni 1967, - Oude Ulicotense familienamen, - Ulicoten in beeld, de geschiedenis van Ulicoten in foto's en tekeningen

Voor dit jaarboek geldt een intekenperiode van 1 januari t/m 15 februari 1994. Nieuw is dat de namen van de intekenaren achter in het boek worden opgenomen! Meer over de prijs van dit nieuwe jaarboek binnenkort in Ons Weekblad.

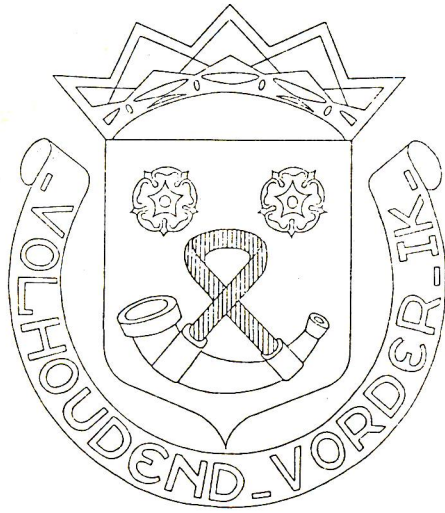
De redactie

DRAAGBARE WATERBRON.

Natuurlijk mineraalwater in een handig, licht, 2-literpak. Niet van plastic, maar van karton, zonder stoffen die het milieu aantasten. Een over-

vloedige bron zuiver, natuurlijk
mineraalwater zonder koolzuur. **BAR-LE-DUC**

Heemkunde-kring 'Amalia van Solms', Kerkstraat 4, 2387 Baarle-Hertog